

1. 🏠 Projekto pristatymas: Sovietų ultimatumas

Projekto tikslas

Išanalizuoti 1940 m. Sovietų Sąjungos ultimatumą Lietuvai ir jo **pasekmes**.

Šio projekto tikslas – atidžiai išnagrinėti 1940 m. birželio 14 d. Sovietų Sąjungos įteiktą ultimatumą Lietuvai. Mokiniai turės suprasti, kokie reikalavimai buvo keliami Lietuvai, ir įvertinti, kaip šis ultimatumas paveikė Lietuvos nepriklausomybę. Bus diskutuojama, ar Lietuva turėjo kitų pasirinkimų, atsižvelgiant į sudėtingą geopolitinę situaciją tuo metu.

Ultimatumas: esminiai punktai (1)

- Išduoti **Skučą** ir **Povilaitį** teismui.
- Sudaryti naują vyriausybę.

Sovietų Sąjungos ultimatumė Lietuvai buvo iškelti trys pagrindiniai reikalavimai. Pirmasis reikalavimas buvo perduoti vidaus reikalų ministrą Skučą ir Saugumo departamento vadovą Povilaitį teismui, kaltinant juos provokacijomis prieš Sovietų Sąjungos karinius dalinius Lietuvoje. Antrasis reikalavimas – nedelsiant suformuoti naują Lietuvos vyriausybę, kuri būtų pajėgi ir norėtų užtikrinti tinkamą Sovietų Sąjungos ir Lietuvos savitarpio pagalbos sutarties įgyvendinimą.

Ultimatumas: esminiai punktai (2)

- Įleisti sovietų kariuomenę į **svarbiausius** Lietuvos centrus.

Trečiasis reikalavimas buvo nedelsiant užtikrinti laisvą Sovietų Sąjungos kariuomenės įėjimą į Lietuvos teritoriją ir dislokuoti šiuos dalinius svarbiausiuose Lietuvos centruose. Šie reikalavimai buvo pateikti kaip būtinos ir neatidėliotinos sąlygos.

Klausimas diskusijai

Ar Lietuva turėjo **kitų** pasirinkimų 1940 m. birželį?

Svarbus klausimas, kurį reikėtų apsvarstyti: ar Lietuva turėjo realių alternatyvų, kaip elgtis susidariusioje situacijoje 1940 m. birželį? Atsakant į šį klausimą, būtina atsižvelgti į to meto geopolitinę situaciją ir galimus sprendimų padarinius.

Vertinimo kriterijai

- Ultimatumo **supratimas**.
- Pasekmės **Lietuvai**.
- Argumentavimo **kokybė**.

Projektų vertinimo kriterijai apima ultimatumo reikalavimų supratimą, jo pasekmių Lietuvai įvertinimą ir argumentavimo kokybę. Bus atsižvelgiama į tai, kaip mokiniai geba analizuoti istorinius faktus ir formuluoti pagrįstas išvadas.

2. 🧩 Ultimatumo analizė grupėse

Ultimatumo reikalavimai (1)

- Skučas ir Povilaitis - **teisiami**.
- Nauja vyriausybė - **nedelsiant**.

Sovietų Sąjunga reikalavo nedelsiant perduoti vidaus reikalų ministrą Skučą ir Saugumo departamento vadovą Povilaitį teismui, kaltinant juos provokacijomis prieš sovietų įgulas Lietuvoje. Šis reikalavimas buvo pateiktas kaip būtina sąlyga. Taip pat buvo reikalaujama nedelsiant suformuoti naują Lietuvos vyriausybę, kuri būtų pajėgi ir norėtų užtikrinti tinkamą Sovietų Sąjungos ir Lietuvos savitarpio pagalbos sutarties įgyvendinimą.

Ultimatumo reikalavimai (2)

- Įleidžiami sovietų kariai.

Sovietų Sąjunga reikalavo nedelsiant užtikrinti laisvą sovietų kariuomenės dalinių įėjimą į Lietuvos teritoriją. Šie daliniai turėjo būti dislokuoti svarbiausiose Lietuvos centruose. Šis reikalavimas faktiškai reiškė Lietuvos suvereniteto praradimą ir okupacijos pradžią.

Analizės klausimai (1)

- Kodėl būtent šie reikalavimai?
- Ką reiškia „laisvas įėjimas“?

Mokiniam reikėtų aptarti, kodėl Sovietų Sąjunga pasirinko būtent šiuos reikalavimus. Svarbu išanalizuoti, kokias pasekmes Lietuvai turėjo reikalavimas įleisti sovietų kariuomenę ir ką reiškė formuluotė „laisvas įėjimas“.

Analizės klausimai (2)

- Kas būtų, jei **nepriimtume**?

Mokiniai turėtų padiskutuoti, kokios galėjo būti pasekmės, jei Lietuva būtų atsisakiusi priimti ultimatumą. Reikėtų apsvarstyti galimus scenarijus ir jų įtaką Lietuvos likimui.

Pasekmės Lietuvai

- Okupacija
- Sovietizacija

Ultimatumo priėmimas lėmė Lietuvos okupaciją ir sovietizaciją. Šie procesai radikaliai pakeitė Lietuvos politinę, ekonominę ir socialinę struktūrą, turėjo ilgalaikių neigiamų pasekmių šalies raidai.

3. 🏠 Pasiruošimas diskusijai

Geopolitinė situacija

Apibūdinkite geopolitinę situaciją Europoje 1940 m. birželį.

Mokiniai turėtų apžvelgti pagrindinius įvykius ir valstybių santykius Europoje 1940 m. birželio mėnesį. Tai apima Vokietijos karinę ekspansiją, Prancūzijos kapituliaciją ir Sovietų Sąjungos veiksmus Baltijos šalyse. Svarbu suprasti, kaip šie įvykiai paveikė Lietuvos situaciją ir galimybes priešintis Sovietų Sąjungos ultimatumui.

Ultimatumas

Pakartokite Sovietų ultimatumo reikalavimus Lietuvai.

Mokiniai turėtų prisiminti ir užrašyti tris pagrindinius Sovietų Sąjungos ultimatumo reikalavimus Lietuvai: vidaus reikalų ministro Skučo ir Saugumo departamento vadovo Povilaičio perdavimą teismui, naujos vyriausybės suformavimą ir Sovietų kariuomenės įvedimą į Lietuvą.

Pasekmės

Apmąstykite galimas ultimatumo pasekmes Lietuvai.

Mokiniai turėtų pagalvoti, kokios galėjo būti ultimatumo pasekmės Lietuvai, jei jis būtų priimtas. Tai apima politinės nepriklausomybės praradimą, sovietinės valdžios įsigalėjimą ir galimas represijas prieš Lietuvos gyventojus.

Argumentai

Paruoškite argumentus diskusijai.

Mokiniai turėtų pasiruošti argumentus, pagrindžiančius savo nuomonę apie tai, ar Lietuva turėjo priimti ultimatumą, ar ne. Argumentai turėtų būti pagrįsti istorinėmis žiniomis ir loginiu mąstymu.